

משולחנו של מנהל אגף הייעור

ארוך שנים, ועל חשיבות המחקר ארוך הטווח שאפשר לנסח את התאוריה של 'מקור - מבלע' כמנגנון שעומד בבסיס התהליכים במערכת היובשנית. מיעוט משקעים הוא המאפיין הבולט של סביבות צחיחות, אולם קיימים הבדלים בולטים בתשתית הסלע והקרקע בין האזורים השונים, כך שתהליכי הסחיפה וההצטברות יהיו מעט שונים בשטח עם מחשופי סלע ומדרון אבני לעומת שטח המורכב מקרקעות לס. ניכרת גם השפעתו של דפוס הגשמים, ובייחוד של סופות חזקות בראשית העונה הגשומה, על הדינמיקה ורציפות התהליכים. בחלק האחרון של השיחה מספר משה על היישום של התאוריה בידי האדם, ומספק גם הצצה לדיון המרתק בדבר השתתפותו של המדען בדיון הציבורי בשאלות שהתשובה להן מצויה מעבר למדע עצמו.

ועוד בהתייחס למצב, זהר צפון כותב על תהליך השיקום שממתין לנו עם שוך המלחמה. הוא מזכיר שהנגב המערבי מוכר לרבים כמרחב תיירותי מושך קהל, בייחוד בימי ראשית האביב. לדבריו, השיקום הנדרש צריך להתחיל בקהילות עצמן, וזהו תהליך חברתי-קהילתי ופיזי. הוא מדגיש שנוכח אי-ודאות עלינו לגבש אסטרטגיה ברורה יחד עם שותפים רבים בניהול המרחב ולהעדיף תהליכים ארוכי טווח על פני תוצרים ופרויקטים.

לאורך הגיליון משובצים ציורים יפהפיים שציירו אומנים שונים לאחר השבעה באוקטובר. הציורים מעמידים לפנינו את יופיו של הנוף שנלפת באימה מאז אותו יום נורא.

כולנו נושאים תקווה שבחורף הבא ישוב וילבלב האזור, תחושת הביטחון תתחזק, ונעסוק בשיקום היישובים והנוף.

שנדע ימים שקטים ובטוחים.

גלעד אוסטובסקי

היערן הראשי ומנהל אגף הייעור

גיליון זה יוצא לאור בחודש יוני 2024, כאשר המלחמה עדיין אחזת בארץ, וכל מעיינינו ותעצומות נפשנו נתונים למערכה המתמשכת ולמוראותיה. כולנו מייחלים לשחרורם של החטופים בעזה במהרה, בריאים ושלמים, ואנו מצפים לשובם של המפונים בצפון הארץ ובדרומה אל בתיהם ואל שגרת חייהם.

בימים שכאלה הרגשנו צורך להתייחס לאזור, שעניי כולנו נשואות אליו: הנגב המערבי - חבל ארץ משגשג ופורח בעל נוף ייחודי של מישורים רחבי ידיים, בתרונות הלס, גבעות מתונות, שטחי חקלאות נרחבים מאופק עד אופק, יערות, שמורות טבע ושפע אתרים ארכאולוגיים והיסטוריים - חבל ארץ שידע תנופת פיתוח ושגשוג בעשור האחרון, עם גידולם של היישובים למרות נוכחותה הקודרת והמאיימת של רצועת עזה שעומדת מנגד.

מאמרו של גדעון ביגר יוצר חיבור מעניין בין עיצוב הגבול הדרום-מערבי של ישראל, ראשיתה של ההתיישבות בשנות ה-40 ופעולות הייעור שהחלו עוד בתקופת המנדט. הייעור הביטחוני שנועד בעיקרו להסתרת נתיבי תנועה ויישובים, והחל כבר בשנותיה הראשונות של המדינה, נותן את אותותיו בנוף וממשיך להתבצע אף ביתר שאת. הימים הללו מזכירים לנו עד כמה הקשר בין גבולות, התיישבות וביטחון נוכח בנוף האזור. בכוחם של העצים להעניק חיים, שלווה ומרגוע, צל מיטיב, טיול ומשחק, עוגן חיבור לקרקע ובין אנשים ונקודת ציון בנוף.

השיחה 'ממחקר לממשק' עם פרופ' משה שחק מאפשרת לנו לחזור ולהכיר מקרוב את התאוריה של מערכות תומכות חיים בסביבה צחיחה בתנאי קיום קשים, והייתה מרתקת עבורי. משה מספר כיצד הסקרנות שלו הניעה אותו למחקר